

УДОСКОНАЛЕННЯ АНАЛІЗУ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ ЯК ФІНАНСОВИХ ПОСЕРЕДНИКІВ В УКРАЇНІ

О. Улич, А. Ковалюк

Львівський національний університет імені Івана Франка
79008, м. Львів, проспект Свободи, 18
e-mail: o.uluch@gmail.com, andriy.kovalyuk@gmail.com

Акцентовано увагу на унікальній ролі фінансових посередників через їхню двояку роль, яку вони відіграють в економіці держави. Це полягає в тому, що, з одного боку, стан розвитку економіки держави відображає рівень розвитку фінансового посередництва, а, з другого боку, саме фінансові посередники можуть активізувати процес переливу капіталу з галузей, де є їх надлишок, в галузі, де є їх дефіцит. Іншими словами, фінансові посередники, з одного боку, є рефрижераторами стану розвитку економіки держави, а, з другого боку, інтенсифікаторами розвитку цієї держави.

Проведено детальний аналіз діяльності банків, як найважливіших фінансових посередників в Україні, а також аналіз діяльності страхових компаній, кредитних спілок, недержавних пенсійних фондів, фінансових компаній і ломбардів.

Низький рівень діяльності фінансових посередників свідчить про їхню нездатність сприяти зменшенню вартості фінансових операцій, підвищенню ліквідності фінансових активів, диверсифікації ризиків, створенню рівних умов для всіх учасників фінансового ринку.

Ключові слова: фінансові посередники, банки, страхові компанії, кредитні спілки, недержавні пенсійні фонди, фінансові компанії, ломбарди, ліквідність фінансових активів, диверсифікація ризиків.

Одним з ключових шляхів виходу України з боргової ями і кризового стану є постійне удосконалення та розвиток фінансового посередництва. Значна частка фінансових посередників, як найбільш розвинених на фінансовому ринку України, припадає на банки. Важливим елементом у процесі перерозподілу капіталу на етапі розвитку фінансового посередництва у сучасних ринкових умовах залишається банківське кредитування, головна суть якого полягає у збереженні рівноваги між наявними у суспільстві тимчасово вільними коштами та можливостями їхнього використання в галузях, де є їх дефіцит. Банківську діяльність можна вважати індикатором динамічності розвитку фінансової системи країни. Тому питання удосконалення аналізу посередницької діяльності банків в умовах насування нової світової фінансової кризи, в тому числі в економіку України, є надзвичайно актуальним на сьогодні.

Теоретичні і практичні питання функціонування фінансових посередників в умовах сучасної економіки розглянуті у наукових працях вітчизняних дослідників:

Б. С. Івасіва [1], Л. Г. Кльоби [2], В. В. Корнєєва [3], Л. В. Кузнецової [4], С. В. Леонова [5], Б. Л. Луціва [6], С. К. Реверчука [7], І. О. Школьник [8] та ін.

Незважаючи на велику кількість наукових робіт, всі вони носять фрагментарний характер, оскільки досліджують діяльність окремих фінансових посередників. Існує велика потреба у вивченні ролі фінансових посередників у розвитку національної економіки держави. Дослідження ролі банків – це також дослідження окремого виду фінансового посередництва.

Основною метою дослідження є розроблення практичних рекомендацій щодо проведення аналізу діяльності банків на фінансових ринках України, шляхів його удосконалення.

Банк – це комерційне підприємство, яке є юридичною особою, яка діє згідно із законом країни місцеперебування [9]. Відповідно до законодавства України, банки мають право на залучення коштів від фізичних і юридичних осіб та розміщення їх на умовах зворотності та платності від свого імені. Діяльність банків носить двоїстий характер – це не тільки комерційна організація, а й важливий соціальний інститут. З точки зору комерції, головною метою банків є отримання прибутку. Як соціальний інститут, банки є основною ланкою фінансової інфраструктури: банківська система, поряд з бюджетною, покликана забезпечити стабільні умови нормального функціонування держави та підвищення рівня життя населення. Сучасним банкам притаманне творення надійних каналів грошового обігу, обслуговування господарського обороту, трансформація заощаджень у позиковий капітал і перерозподіл його між галузями національної економіки, стимулювання заощаджень. Значення і реалізація функції банків, як фінансових посередників, на практиці реалізується унікальною здатністю банків трансформувати недієвий капітал у грошовій формі у функціонуючий капітал в грошовій формі.

Так, приймаючи вклади клієнтів, комерційний банк створює нові зобов'язання перед ними, а видаючи кредити – нові вимоги до позичальника. Такий процес створення нових зобов'язань і обміну їх на зобов'язання інших контрагентів складає основу фінансового посередництва комерційних банків. Така трансформація є важливою в умовах ринкової економіки.

На основі функції фінансового посередництва комерційних банків досягається встановлення контакту між позичальниками і власниками вільних грошових коштів. У результаті такого посередництва користь отримують усі сторони. Так, фізичні особи, які віддали вільні грошові кошти в банк, отримують за це певний відсоток, позичальник за рахунок кредиту забезпечує потреби розширеного відтворення, а банк отримує прибуток від наданих послуг у вигляді маржі.

Проаналізуємо основні показники діяльності фінансових посередників в Україні протягом останніх років та ефективність діяльності банків на прикладі ПАТ «Укресімбанк».

На сьогодні (2019), ПАТ «Укресімбанк» – це публічне акціонерне товариство, 100 % акцій якого належать державі в особі Кабінету Міністрів України.

Місія банку – фінансування інвестиційних проектів (державних і приватних), спрямованих на розвиток галузей з високою доданою вартістю, підприємств – виробників експортоорієнтованої та імпортозамінної продукції, залучення зовнішніх кредитних ресурсів для поліпшення ефективності економіки України (у тому числі впровадження енергозберігаючих технологій), обслуговування зовнішньоекономічних операцій клієнтів, виконання функцій фінансового агента Уряду України з міжнародного кредитування. Укресімбанк орієнтується передусім на обслугову-

вання великих і середніх підприємств різних галузей економіки з високим потенціалом розвитку, а також фізичних осіб. Клієнтам забезпечується кваліфікований банківський сервіс на рівні міжнародних стандартів, надаються можливості для продуктивного співробітництва з діловими партнерами в Україні та за її межами.

Основні показники розвитку фінансових посередників в Україні протягом 2014-2018 рр. подано в табл. 1.

Таблиця 1

Основні показники розвитку фінансових посередників в Україні протягом 2014-2018 рр.

№ з/п	Показники	Рік					Абсолютне відхилення, +/-				
		01.01.2014	01.01.2015	01.01.2016	01.01.2017	01.01.2018	2015 від 2014	2016 від 2015	2017 від 2016	2018 від 2017	2018 від 2014
Банківські установи											
1.	Кількість діючих банків	180,0	163,0	117,0	96,0	82,0	-17,0	-46,0	-21,0	-14,0	-98,0
2.	Загальні активи, млрд. грн.	1278,0	1316,8	1254,3	1256,2	1336,3	38,8	-62,5	1,9	1,9	58,3
Страхові компанії											
3.	Кількість зареєстрованих страхових компаній	404	385	352	307	292	-19	-33	-45	-15	-112
4.	Загальні активи, млрд. грн.	64,7	63,4	53,5	53,6	54,5	-1,3	-9,9	0,1	0,9	-10,2
Кредитні спілки											
5.	Кількість зареєстрованих кредитних спілок (КС)	627	589	577	449	375	-38	-12	-128	-74	-252
6.	Активи, млн. грн.	2716,1	2209,6	2079,2	2086,7	2233,2	-506,5	-130,4	7,5	146,5	-482,9
Недержавні пенсійні фонди											
7.	Кількість недержавних пенсійних фондів	80	72	69	64	62	-8	-3	-5	-2	-18
8.	Загальні активи недержавних пенсійних фондів, млн. грн.	2381,3	2352,7	1992,1	2206,3	2485,2	-28,6	-360,6	214,2	278,9	103,9
Фінансові компанії											
9.	Активи, млн. грн.	51264,8	95825,0	97332,0	107533,9	102390,8	44560,2	1507,0	10201,9	-5143,1	51126,0
10.	Кількість зареєстрованих фінансових компаній	415	571	650	677	847	156	79	27	170	432
Ломбарди											
11.	Кількість ломбардів внесених до Державного реєстру	479	478	478	458	408	-1	-	-20	-50	-71
12.	Загальні активи, млн. грн.	1452,6	1915,5	2529,2	3298,1	4001,2	462,9	613,7	768,9	703,1	2548,6

Джерело: складено на основі даних [10; 11].

Протягом аналізованого періоду кількість діючих банків скоротилася майже на 50 %, станом на 2018 р. налічують 82 одиниці. Кількість страхових компаній зменшилося на 112 у 2018 р. порівняно з 2014 р. Обсяг кредитних спілок та недержавних пенсійних фондів також зменшився. Тільки кількість фінансових компаній значно зросла, а ломбардів зменшилася незначно. Як бачимо, з результатів основних показників розвиток фінансових посередників гальмується, що, в свою чергу, пов'язано з рівнем інфляції, нестабільністю національної валюти та цін, зростанням недовіри до фінансових організацій, зубожінням населення, високими рівнями ризиків інвестиційної діяльності, банківської системи, негативною політичною ситуацією. Кількість банків недіючих та нерентабельних значно зменшилася, але в кінцевому результаті діючі банківські установи не стали кровноносною системою національної економіки, не повністю виконують і реалізують основні функції та завдання. Низький рівень діяльності фінансових посередників свідчить про нездатність сприяти зменшенню вартості фінансових операцій, підвищенню ліквідності фінансових активів, диверсифікації ризиків, створенню умов для активізації роботи всіх учасників фінансового ринку.

Аналіз кредитних та депозитних операцій досліджуваного банку наведено в табл. 2 і 3.

Величина депозитів протягом аналізованого періоду збільшилася на 36 млрд. грн. Депозитів юридичних осіб набагато більше за фізичних. У 2018 р. сума депозитів

юридичних осіб збільшилася на 21 млрд. грн. порівняно з 2013 р., але зменшилася на 8 млрд грн, на відміну від 2017 р.

Таблиця 2

Аналіз депозитів у національній валюті ПАТ «Укресімбанк» протягом 2013-2018 рр.

№	Показники	Роки					
		01.01.2013	01.01.2014	01.01.2015	01.01.2016	01.01.2017	01.01.2018
		млн грн	млн грн	млн грн	млн грн	млн грн	млн грн
1.	Юрид. осіб	29 038,0	25 704,0	38 255,0	53 302,0	58 345,0	50 345,0
2.	Юрид. осіб на вимогу	20 519,0	16 233,0	28 106,0	44 640,0	48 917,0	39 156,0
3.	Фіз. осіб	15 802,0	17 266,0	21 870,0	24 376,0	24 050,0	24 109,0
4.	Фіз. осіб на вимогу						

Джерело: складено на основі даних [10; 11].

Депозити до запитання юридичних осіб протягом періоду зросли і станом на 1 січня 2018 р. склали 39 млрд грн. Величина депозитів фізичних осіб зросла на 8 млрд. грн. у 2018 р. на відміну від 2013 р. Сума депозитів фізичних осіб на вимогу порівняно з 2016 р. знизилася на 1 млрд грн у 2018 р. В загальному депозити юридичних та фізичних осіб значно зросли протягом 2013-2018 рр.

Таблиця 3

Кредити банку, видані клієнтам протягом 2013 -2018 рр.

Кредити клієнтам	Роки					
	01.01.2013	01.01.2014	01.01.2015	01.01.2016	01.01.2017	01.01.2018
Комерц. кредити, тис. грн	48 346 005	49 937 372	72 873 990	95 705 160	103 567 381	115 173 924
Овер-драфт, тис. грн	120 940	420 975	304 580	273 354	456 206	709 605
Векселі, тис. грн	45 501	40 170	16 001	21 545	66 270	52 614

Джерело: складено на основі даних [10].

Характеризуючи кредити, видані банком їхнім клієнтам в загальному, ми спостерігаємо позитивну динаміку збільшення їх величини. Наприклад, сума комерційних кредитів протягом аналізованого періоду зросла на 66 млрд. грн. на початок поточного року порівняно з 2013 р. Також збільшилася величина овердрафтів і на початок січня 2018 р. складала 0,7 млрд грн. Векселів на початок поточного року було видано на 0,5 млрд грн.

Відповідно до офіційного рейтингу банків України станом на червень 2018 р. (рис. 1) за кредитним портфелем (кредитів юридичним особам) ПАТ «Укресімбанк» посідає друге місце [12].

Аналіз фінансових результатів інвестиційної діяльності ПАТ «Укресімбанку» у 2013-2017 рр. подано в табл. 4.

Як бачимо з одержаних даних, результат від операцій з фінансовими інструментами, що обліковуються з визнанням результату переоцінки, зріс з 2016 р. і станом на початок 2017 р. становила 5 млрд грн. Протягом аналізованого періоду результат від продажу ЦП у портфелі банку на продаж зменшився на 314 млрд грн. Переоцінка на січень 2017 р. була позитивна і складала 0,07 млрд грн.

Рис. 1. Рейтинг банків України за кредитним портфелем

Джерело: складено на основі даних [4].

Таблиця 4

Аналіз фінансових результатів інвестиційної діяльності ПАТ «Укресімбанку» протягом 2013-2017 рр. (у тис. грн)

Показники фінансової діяльності	Роки				
	01.01.13	01.01.14	01.01.15	01.01.16	01.01.17
Результат від операцій з фінансовими інструментами, що обліковуються за справедливою вартістю з визнанням результату переоцінки	0	0	605	1 581 075	5 314 500
Результат від продажу ЦП у портфелі банку на продаж	315 041	38 765	13 944	507	507
Переоцінка ЦП у портфелі банку на продаж	-30 430	90 359	209 762	-193 194	78 912

Джерело: складено на основі даних [10].

Проаналізуємо доходи банку протягом 2013-2017 рр. Результати дослідження наведено в табл. 5.

Таблиця 5

Доходи ПАТ «Укресімбанку» у 2013-2017 рр.

№	Доходи	Роки, станом на 31.12., у тис. грн.				
		2013	2014	2015	2016	2017
Роздрібний бізнес-напрямок						
1.	Процентні доходи	262 663	213 363	393 057	462 408	437 804
2.	Комісійні доходи	255 802	329 686	424 391	496 906	526 763
3.	Інші доходи	11 170	6 721	19 083	19 115	15 216
4.	Чистий прибуток від операцій з іноземними валютами	76 408	137 676	237 507	136 169	149 256
5.	Чистий прибуток від операцій з банківськими металами	10 576	6 081	458	525	490
6.	Доходи від інших сегментів	2 118 742	3 386 431	3 386 431	3 142 645	2 603 929

Джерело: складено на основі даних [10].

Чистий прибуток від операцій з іноземними валютами протягом аналізованого періоду збільшувався і станом на кінець 2017 р. склав 149 млн грн. Величина чистого прибутку від операцій з банківськими металами протягом 2013-2017 рр. різко зменшилася і на 31.12.2017 р. склала 0,4 млн грн. Найбільша частка у структурі доходів припадає на доходи від інших сегментів, біля 20 % припадає на процентні та

комісійні доходи, чистий прибуток від операцій з іноземними валютами. Найменшу частку складають інші доходи банку.

Незважаючи на зростання суми процентних доходів протягом 2013-2017 рр., банку більше прибутку приносять комісійні операції. На нашу думку, така ситуація виникла внаслідок зростання рівня інфляції, зменшення банківської маржі спричинене різким рівнем девальвації гривні (оскільки кредити, які видавали у гривнях за курсом 8 за 1 дол., погашали за курсом 28 грн за 1 дол.), це, у свою чергу, призвело до зростання вартості кредитів для населення та бізнесу.

Банківська система як кредитор майже не виконує кровоносної функції живлення для національної економіки. Падіння виробництва валового продукту, зростання цін на комунальні послуги та на життя призвели до зменшення доходів населення, яке, в свою чергу, призводить до занепаду економіки та зростання боргових ям неплатоспроможності, неліквідності і банку, і клієнтів.

Проаналізуємо величини банківських кредитів, виданих домашнім господарствам в іноземній валюті протягом 2006-2012 рр. (дані наведені в табл. 6) та динаміку офіційного курсу гривні щодо долара США (рис. 2.).

З даних, наведених у табл. 6, видно, що найбільшу суму кредитів в іноземній валюті домашнім господарствам видано у період фінансової кризи – 2008 р., у наступні періоди сума кредитів значно зменшувалася.

Таблиця 6

Банківські кредити, видані в іноземній валюті протягом 2006-2012 рр.

Період	Курс дол. на 01.01.	Споживчі кредити		На придбання, будівництво та реконструкцію нерухомості		Інші кредити	
		млн грн	в дол. США	млн грн	в дол. США	млн грн.	в дол. США
2006	5,05	32 260	6 388,12	17 995	3 563,37	962	190,50
2007	5,05	65 949	13 059,21	34 698	6 870,89	1 336	264,55
2008	5,05	119 395	2 585,98	79 505	15 783,17	2 768	548,12
2009	7,70	84 923	11 028,96	87 160	11 319,48	2 497	324,29
2010	7,99	70 464	8 819,02	72 112	9 025,28	2 204	275,84
2011	7,96	55 100	6 922,11	57 944	7 279,40	1 504	188,94
2012	7,99	39 627	4 959,57	44 185	5 530,04	1 128	141,18

Джерело: складено на основі даних [13].

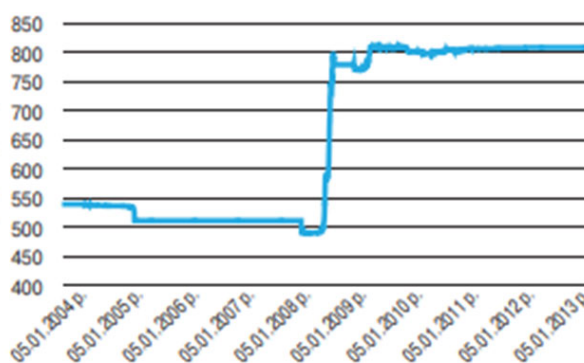

Рис. 2. Динаміка офіційного курсу гривні до долара США

Джерело: складено на основі даних [13].

Після 2013 р. обмінний курс зростав і станом на грудень 2018 р. коливався в межах 28.00-28.05 грн. за 1 дол.

У ході аналізу діяльності банків потрібно враховувати наслідки фінансової кризи 2008 р., а також оцінювати всі види операцій за різними сегментами, ознаками. Також удосконалення проведення типових аналізів, досліджень на практиці полягає у систематичному вивченні ситуації на банківському ринку до моменту фінансової кризи, під час та на даний момент часу. Економіка – це певна система, яка складається із елементів. Ці елементи, в свою чергу, взаємопов'язані та утворюють певний ланцюг. Певні отримані результати, аспекти можуть детальніше пояснити результати діяльності банків на теперішньому етапі в сучасних ринкових умовах, основні чинники впливу та наявні проблеми.

Основна роль фінансових посередників у розвитку економіки будь-якої країни полягає в забезпеченні ефективного функціонування механізму інвестицій. Рівень інвестицій спричиняє значний вплив на обсяг національного доходу суспільства. Діяльність банків, зокрема ПАТ «Укресімбанк», з кожним роком стає менш ефективною, незважаючи на зростання величини доходів від різноманітних операцій. Чинниками таких результатів є зростання конкуренції на ринку банківських послуг, зростання витрат на ведення посередницької діяльності, стрімкі коливання курсу гривні, послаблення розвитку економіки країни тощо. Удосконалення аналізу діяльності банків є актуальним на сьогодні і полягає у врахуванні та детальнішому вивченні основних чинників зміни величини основних показників діяльності банків протягом останнього двадцятиліття.

1. Івасів І. Б. Правовий підхід до визначення сутності банку / І. Б. Івасів // *Фінанси, облік і аудит*. – 2010. – №16. – С. 67–75.
2. Кльоба Л. Г. Фінансовий супермаркет – інноваційна модель розвитку комерційного банку / Л. Г. Кльоба // *Видавництво Львівської політехніки*. – 2012. – №16. – С. 103–110.
3. Корнеев В. В. Фінансові посередники як інститути розвитку / В. В. Корнеев. – К. : Основа, 2007. – 192 с.
4. Кузнецова Л. В. Проблеми активізації процесів розвитку банківських інновацій в Україні / Л. В. Кузнецова // *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія “Міжнародні економічні відносини та світове господарство”*. – 2015. – Вип. 4. – С. 9-13.
5. Леонов С. В. Інвестиційний потенціал банківської системи України : монографія / С. В. Леонов. – Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2009. – 375 с.
6. Луців Б. Л. Кредитно-інвестиційна діяльність банків України : дис. ... доктора економ. наук : 08.04.01 / Луців Богдан Любомирович. – К. : Київський національний економічний ун-т, 2004. – 472 с.
7. Банківський капітал: історія, теорія, досвід / За ред. д-ра екон. наук, проф. С. К. Реверчука / С. К. Реверчук, У. В. Владичин, М. Б. Панасевич. – Львів : ЛНУ ім. Іван Франка, 2004. – 276 с.
8. Школьник І. О. Стратегія розвитку фінансового ринку України : дис. ... доктора економ. наук : 08.00.08 / І. О. Школьник. – Суми, 2008. – 440 с.
9. Банки і фінансовий ринок [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bibliograph.com.ua>
10. Державний експортно-імпорتنний банк [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.eximb.com/ukr/reports>
11. Національний банк України [Електронний ресурс]/ Офіційний веб-портал. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua>

12. Офіційний рейтинг банків України [Електронний ресурс] / Український банківський портал. – Режим доступу: <https://banker.ua/official>
13. Статистичний бюлетень (електронне видання) [Електронний ресурс] / НБУ. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/control/ua>.

References

1. Ivasiv, I. B. (2010). Pravovyy pidkhid do vyznachennia sutnosti banku [Legal approach to bank essence determination]. *Finansy, oblik i audyt – Finance, accountancy and audit*, 16, 67–75 [in Ukrainian].
2. Kloba, L. H. (2010) Finansovyj supermarket – innovatsijna model rozvytku komertsijnoho banku [Financial supermarket – innovational model of commercial bank development]. *Vydavnytstvo Lvivskoi politekhniki – Lviv Polytechnic publishing house*, 16, 103–110 [in Ukrainian].
3. Kornieiev, V. V. (2007). *Finansovi poserednyky iak instytuty rozvytku [Financial intermediaries as developments institutes]*. Kyiv: Osnova [in Ukrainian].
4. Kuznietsova L. V. (2015) Problemy aktyvizatsii protsesiv rozvytku bankivskykh innovatsij v Ukraini [Problems of banking innovations in Ukraine development process activization]. *Naukovyj visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriya "Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo" – Scientific bulletin of Uzhgorod National University. Series "International economic relations and world economy"*, 4, 9-13 [in Ukrainian].
5. Lieonov, S. V. (2009) *Investytsijnyj potentsial bankivskoi systemy Ukrainy [Investment potential of the Ukrainian banking system]*. Sumy: DVNZ "UABS NBU" – SHEI "UAB NBU" [in Ukrainian].
6. Lutsiv, B. L. (2004) Kredytно-investytsijna diialnist bankiv Ukrainy [Credit-investment activity of banks in Ukraine]. *Doctor's thesis*. Kyiv: Kyivskyy natsionalnyj ekonomichnyj un-t [in Ukrainian].
7. Reverchuk, S. K., Vladychyn, U. V., & Panasevych, M. B. (2004) *Bankivskyy kapital: istoriia, teoriia, dosvid [Banking capital: history, theory, experience]*. Lviv: LNU im. Ivan Franka [in Ukrainian].
8. Shkolnyk I. O. (2008) *Stratehiia rozvytku finansovoho rynku Ukrainy [Strategy of financial market of Ukraine deveelopment]*. Sumy [in Ukrainian].
9. Banky i finansovyj rynek [Banks and financial market]. *bibliograph.com.ua*. Retrieved from <http://bibliograph.com.ua> [in Ukrainian].
10. Derzhavnyj eksportno-importnyj bank [State export-import bank]. *www.eximb.com*. Retrieved from <https://www.eximb.com/ukr/reports> [in Ukrainian].
11. Natsionalnyj bank Ukrainy [National Bank of Ukraine]. Ofitsijnyj veb-portal. *bank.gov.ua*. Retrieved from <https://bank.gov.ua> [in Ukrainian].
12. Ofitsijnyj rejtynh bankiv Ukrainy [Official rating of Ukrainian banks]. Ukrainskyy bankivskyy portal. *banker.ua*. Retrieved from <https://banker.ua/official> [in Ukrainian].
13. Statystychnyj biuletен (elektronne vydannia) [Statistical bulletin (electronic publication)] NBU. *www.bank.gov.ua*. Retrieved from <http://www.bank.gov.ua/control/ua> [in Ukrainian].

BANK ACTIVITIES AS FINANCIAL INTERMEDIARIES IN UKRAINE ANALYSIS IMPROVEMENT

O. Ulych, A. Kovalyuk

*Ivan Franko National University of Lviv, 79008, Lviv, Svoboda Avenue, 18
e-mail: o.uluch@gmail.com, andriy.kovalyuk@gmail.com*

In the article authors accent attention on exceptional role of financial intermediaries through their dual role, which they play in economics of state. It is that, on the one hand, the condition of the economy of the state reflects the level of development of financial intermediation and, on the other hand, financial intermediaries can enhance the process flow of capital from sectors where there is an excess in the region where there is a deficiency. In other words, financial intermediaries, on the one hand, are the refrigerators of the state development of the state's economy, and, on the other hand, intensifiers of development of this state.

The authors carried out a detailed analysis of the activities of banks as the most important financial intermediaries during 2013-2018 in Ukraine, as well as an analysis of the activities of other financial intermediaries: insurance companies, credit unions, non-state pension funds, financial companies and pawnshops.

Considering that banks occupy a leading position in the system of financial intermediation, the authors reveal their leading role and analyze the activities on the example of JSC "Ukreximbank" 2013-2018. During the analyzed period, bank deposits increased, with deposit amounts legal entities were outweighed by the amount of deposits of individuals. However, the growth rate of deposits and legal entities and individuals were the same, and over the analyzed period they increased 1.8 times. During the same period, commercial loans increased by 2.4 times, and the bank's net profit increased by 2 times.

The authors made the following conclusions: the number of operating banks, non-state pension funds, pawnshops, assurance companies, credit unions were reduced, however the number of financial companies significantly increased during the analyzed period of time. For instance, the number of banks in the analysed period decreased 2.2 times from 180 in 2014 to 82 in 2018.

During the same period, the number of:

- insurance companies 1.4 times from 404 in 2014 to 292 in 2018;
- credit unions - 1.7 times from 627 in 2014 to 375 - in 2018;
- pension funds 1.3 times from 80 in 2014 to 62 - in 2018;
- pawnshops 1.2 times from 479 in 2014 to 408 in 2018.

In the analysed period, only the number of financial companies in Ukraine increased, and in 2018 to compared to 2014, this number has doubled, from 415 to 847, which generally indicates about the outflow of cash flows from the real economy. In the country, the level of inflation increased, there were volatile national currency and prices, confidence in financial intermediaries did not increase, was largely the result of a negative political situation due to the need to spend considerable money material and human resources to protect the state from Russia's aggressive attack. It is clear that is the case situations and due to internal factors, operating banking institutions did not become a circulatory system national economy.

The low level of activity of financial intermediaries indicates their inability to contribute reducing the value of financial operations, increasing the liquidity of financial assets, diversification of risks, creation of equal conditions for all participants of the financial market.

Keywords: financial intermediaries, banks, insurance companies, credit unions, non-state pension funds, financial companies, pawnshops, liquidity of financial assets, diversification risks.